

1. diviisi staabiülem Narva sõjaväeringkonna ülemale. Kiri

28. september 1939

Sõstabülilt* saadud informatsioon praeguse olukorra kohta on järgmine:

N. Vene on teinud meie valitsusele ettepaneku sõlmida vastastikkuse abistamise pakt kõigekülgsel alal, isegi üksteise sõjalise toetamise näol. Selle täitmiseks nõuab Vene meie sadamate kasutamist ja lennuväljade kasutamist ning uute loomist meie saartel. Seejuures riigi sisemistesse asjadesse kumbki pool ei sega. Nendele nõudmistele ja ettepanekutele on arvata, et seatakse veel suuremaid nõudmisi seoses mingisuguse Vene laeva torpedeerimisega eile. Läbirääkimised peavad algama uuesti täna kell 15.00. Välise toetuse kohta üheltki riigilt, kaasa arvatud ka Läti, Soome ja Saksa ei ole midagi loota. Meie delegatsioon ja valitsus püüab teha kõik, et ära hoida sõda ja saavutada sobivat kokkulepet.

Meie sõjavälise hoiaku kohta nõutakse, et see oleks piinlikult erapooletu ja kõigiti rahutaotlev. Seepärast hoiduda piinlikult igasugustest provokatsioonidest. Kuigi peaks meid provotseeritama maalt, merelt või õhust, tuleb jääda külmavereliseks ja tagasihoidlikuks. Juhtumil kui meile kallale tungitakse juba sõjaliselt organiseeritud jõududega, tuleb püüda saavutada side kõrgema juhatusega tegevuse jätkamiseks korralduse saamiseni. Side puudumisel ja lausa sõjalisele tegevusele ülemineku puhul idanaabri poolt, tuleb alustada tegevust uue kattedkava kohaselt. Selle juures on siis nõuetav teotsemine julgelt oma algatusel, et kaitsta oma maad, riiki ja rahvast.

Kõigilt juhtidelt nõutakse julget algatust oma ülesannete täitmisel, pidades meeles, et meie sõda ei alga, aga kui vastane peaks tungima meie maa-alale, siis julgelt vastu, aga mobilisatsiooni ja sõjategevuse algamine – siiski ainult minu käsul.

See informatsioon tuleb anda väeosäülematele, piirivalve jskülile**, kaitseliidu päälükule. Saamisest teatada telefoni teel.

[H. Matsalo
Kolonel]

ERA, f. 515, n. 1, s. 822, l. 96–96 p.

*Sõjavägede Staabi ülem.

** Jaoskonnaülem.